

ПЕРШЫ ЁРОК
**«ЗАНІМАЙ, БЕЛАРУСЬ МАЛАДАЯ МАЯ,
СВОЙ ПАЧЭСНЫ ПАСАД МІЖ НАРОДАМІ!»**
*распрацоўка першага ўрока ў 6 класе
да Дня ведаў 2 верасня 2019 года*

Мэта ўрока:

— далучаць вучняў да духоўна-культурнай спадчыны беларускага народа;

— спрыяць фарміраванню грамадзянскасці і патрыятызму, выхаванню пачуцця гонару за краіну і яе герояў, павагі да яе дасягненняў; усведамлення таго, што Беларусь — суверэнная краіна, якая глядзіць у будучыню, але беражэ памяць аб мінулым;

— фарміраваць актыўную грамадзянскую пазіцыю;

— развіваць сацыяльную і творчую актыўнасць маладога пакалення, творчыя здольнасці вучняў.

Абсталяванне: дзяржаўная сімволіка; Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь; ілюстраваная карта Беларусі; выстава кніг пра Беларусь; фатаграфіі гістарычных мясцін і прыроды Беларусі, выдатных дзеячаў рэспублікі; рэпрадукцыі карцін; мультымедыа; відэафільм пра Беларусь.

Ход урока:

Гучыць прыгожая мелодыя, на яе фоне вучань чытае верш “Беларусь”
Уладзіміра Мазго:

Ад Нёмана да Сожа —

Так светла і прыгожа.

Дзе Нарач, Белавежа —

Гаюча так і свежа.

Суладна і супольна,

Гасцінна, хлебасольна.

І радасна на дзіва,

Бо гэта ўсё — Радзіма!

Настаўнік. Вітаю вас, дзеці. Наша мерапрыемства прысвечана роднай краіне, Беларусі, яе народу. Эпіграфам да нашай сустрэчы выбраны наступныя паэтычныя радкі. (*Адзін з вучняў зачытвае эпіграф, змешчаны на дошцы.*)

Падымайся з нізін, сакаліна сям’я,

Над крыжамі бацькоў, над нягодамі;

Занімай, Беларусь маладая мая,

Свой пачэсны пасад між народамі!.. (Янка Купала.)

Настаўнік. “Занімай, Беларусь маладая мая, свой пачэсны пасад між народамі!” — гэтыя словы належаць беларускаму песняру Янку Купалу. Яны падкрэсліваюць суверэнітэт і незалежнасць Рэспублікі Беларусь, якія

ўмацаваліся за 25 гадоў існавання інстытута прэзідэнцтва ў нашай краіне, сугучныя з тэмай Года малой радзімы.

Выразнае чытанне верша “Случчыне” Зоі Падліпскай:

Я нізка пакланюся той

зямлі,

Дзе першы крок свой некалі

ступіла.

Дзе слёзы барвінкамі прараслі

Праз вечны боль —

матуліну магілу.

Дзе сум і радасць у адным

вянку

Спляталіся ў дзівосны час

вяснovies.

Шчыміць душа — сасмяглую

раку,

Як і раней, лічу жыцця

асновай.

Тут родныя трымаюць карані

І салаўі спяваюць гэтак дзіўна.

Мой лёс, прашу, мяне абарані,

Не дай чужою стацца

на радзіме.

Куды б мяне дарогі ні вялі,

Я з кожным новым днём, як з кожным

новым вершам,

Ўсім сэрцам прырастаю

да зямлі,

Дзе некалі зрабіла

крок свой першы.

Настаўнік. Верш Зоі Падліпскай прысвечаны Году малой радзімы. Дзеці, веданне гісторыі сваёй краіны пачынаецца са знаёмства кожнага з нас з гісторыяй нашай малой радзімы. Раскажыце пра сваю вёску, горад, дзе вы нарадзіліся, дзе вы жывяце. (*Адказы вучняў.*)

Паняцце слова “Радзіма” шырокае. Гэта ваша сям’я і ваша кватэра, родны дом і вуліца, завулак, на якіх вы жывяце, і вёска, горад, дзе жывуць вашы сем’і, блізкія і дарагія вам людзі, і раён, і вобласць, і наша родная Рэспубліка Беларусь.

Выразнае чытанне верша “Радзіма” Мікола Маляўка:

Бор адвечны, рэк разлівы,

Залатыя горы-нівы,

Неба вольнае над імі, —

Гэта ўсё мая Радзіма.

Дом наш, ласкаю сагрэты,
Продкаў мудрых запаветы,
Мова, спеўная надзіва, —
Гэта ўсё мая Радзіма.

Курганы і абеліскі,
Спапялёных вёсак спіскі
І Чарнобыль за плячыма, —
Гэта ўсё мая Радзіма.

Мары смелыя на старце,
Пагранічнікі на варце,
Ясны свет перад вачыма, —
Гэта ўсё мая Радзіма.

Настаўнік. На ўрачыстым сходзе да Дня Незалежнасці Прэзідэнт нашай краіны Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка сказаў наступныя словы: “Тое, што за чвэрць стагоддзя сваёй незалежнасці ва ўмовах магутнага палітычнага, інфармацыйнага, эканамічнага ціску нам удалося абараніць суверэнітэт, захаваць мір і парадак у краіне, — гэта стала нашай з вамі агульнай перамогай у найноўшай гісторыі”.

Выразнае чытанне верша “Карта роднай Беларусі” Кастуся Жука:

Разглядаем
Мы з Марусяй
Карту
Роднай Беларусі.
Колькі сёл тут,
Гарадоў!
Колькі рэчак
І лясоў!
Вадаёмаў жа,
Азёраў
Быццам тых
На небе зорак.
Што й казаць:
Багаты край
І прыгожы —
Чым не рай?

*Настаўнік звяртае ўвагу вучняў на карту, размешчаную на дошцы.
Задае пытанні:*

— З якімі краінамі суседнічае Беларусь? (*Расія, Украіна, Польшча, Латвія, Літва.*)

— Колькі абласцей налічвае наша краіна, назавіце іх? (*Шэсць: Брэсцкая, Віцебская, Гомельская, Гродзенская, Магілёўская, Мінская.*)

— Назавіце абласныя цэнтры Беларусі. (*Брэст, Віцебск, Гомель, Гродна, Магілёў, Мінск.*)

Вучні на карце паказваюць сталіцу Беларусі, абласныя цэнтры, межы абласцей і краіны, з якімі суседнічае Беларусь.

Настаўнік. “Мы, народ Беларусі, разам глядзім у будучыню і ведаем, што яна ёсць, пакуль беражом памяць пра мінулае... Мы ганарымся мужнасцю і гераізмам пераможцаў. Сваёй працай, поспехамі і мэтамі ў мірным жыцці імкнемся быць годнымі прадаўжальнікамі іх слаўнага подзвігу. Разам будзем моцную незалежную дзяржаву.

І самае галоўнае — хай на вуліцах нашых гарадоў і вёсак заўсёды гучыць бесклапотны смех нашых дзяцей — новых грамадзян сучаснай суверэннай і незалежнай Беларусі,” — гэтыя словы ўзяты з выступлення на ўрачыстым сходзе да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь 2 ліпеня 2019 года Аляксандра Рыгоравіча Лукашэнка.

Выразнае чытанне верша “Беларусь мая” Віктара Гардзея:

Бягуць жыты за небакрай
А месяц — ягадны і ройны.
За наш духмяны каравай
Сягоння чалавек спакойны.

Зямлі багатыя дары,
І працаўнік адвеку дбайны:
Свае плугі і трактары,
Свае машыны і камбайны.

Над лесам неба ў жураўлях,
І ўвосень напярочаць гусі
І новы дзень, і светлы шлях,
І росквіт мілай Беларусі.

Вучань. Сацыяльна-эканамічнае развіццё нашай краіны — гэта арыентацыя на рост дабрабыту і павышэнне якасці жыцця грамадзян, задавальненне іх сацыяльных і культурных патрэбаў і інтарэсаў.

На міжнароднай арэне роля Беларусі міратворчая. Наша краіна выступае за ўрэгуляванне складаных палітычных канфліктаў толькі мірным шляхам, яна з’яўляецца пляцоўкай для міжнародных перамоў. У нас праводзіліся II Еўрапейскія гульні і іншых прэстыжныя спартыўныя спаборніцтвы, якія аб’ядноўваюць спартсменаў усіх краін. Таксама Беларусь прымае разнастайныя культурныя міжнародныя мерапрыемствы: Славянскі базар у Віцебску, “Вянок сяброўства” ў Бабруйску.

Прагляд відэафільма пра Беларусь.

— Якімі дасягненнямі нашай краіны мы можам ганарыцца? (*Адказы вучняў.*)

Настаўнік. 9 мая 2020 года наша краіна будзе святкаваць 75 год Вялікай Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Роля беларускага

народа ў Вялікай Перамозе невымяральная. На тэрыторыі Беларусі вяліся самыя жорсткія баі Другой Сусветнай вайны. У наш час мы абавязаны помніць пра тых, хто не вярнуўся з франтоў, хто загінуў за мір на нашай зямлі. Мы абавязаны клапаціцца пра ветэранаў і састарэлых людзей. Мы абавязаны памятаць, каб вайна ніколі не паўтарылася.

Вучань. Вялікая Айчынная вайна — самае страшнае выпрабаванне ў гісторыі нашага народа. Доўгім і складаным быў яго шлях да Перамогі. Асабліва цяжкім быў першы перыяд вайны. У кровапралітных баях Чырвоная Армія наносіла ўдары па ворагу. Актыўна дзейнічалі партызанскія атрады, развіваўся падпольны рух. На барацьбу з ворагам узняўся ўвесь народ. У кожнай сям’і ёсць загінуўшыя на франтах.

Расказы вучняў пра прадзедаў, якія ваявалі, пра сем’і, пра тое, як Вялікая Айчынная вайна закранула іх родзічаў.

Выразнае чытанне верша “У ліпені 1941-га” Міколы Леўчанкі:

Падалі кулямі збітыя
Яблыкі ў садзе на грудзі зямлі.
Ляжалі ўсюды забітыя,
Параненыя — вайну клялі.

Даносілася да слыху:
“Хай Гітлера гром заб’е!”
Ліпень спёкаю дыхаў
І стракатаў у траве.

Не кулямётам, а конікам,
Мірным, здзічэлым зусім.
Ляцеў ашалелым коннікам
Вайсковы загад усім.

І зноў працяжна зарыкаў
Параненым тыграм прастор.
Жыццё прадсмяротным крыкам
Пакінула нечы двор.

Пакінула, не вярнулася,
Да скону баліць жывым.
Мы ж кажам падчас: “Абярнулася
голубам агнявым”.

Настаўнік. Асаблівую ўвагу наша дзяржава ўдзяляе дзяцінству. У адкрытай суверэннай дзяржаве вы, дзеці, маеце шырокія магчымасці для вучобы, працы, умацавання здароўя, развіцця творчага патэнцыялу, адпачынку, рэалізацыі сваіх жыццёвых мэтаў і планаў. Дзейнасць дзяржавы накіравана на захаванне міру, на магчымасць і далей вам, маладому пакаленню, жыць і рэалізоўваць свае мары пад мірным небам.

Настаўнік прапануе вучням працягнуць фразу, у якой будзе гучаць пажаданне роднай краіне: “Занімай, Беларусь маладая мая, свой пачэсны пасад між народамі!..” і я жадаю, каб...

Гучыць прыгожая мелодыя, на яе фоне вечань чытае “Заўжды вярнуся” Міхася Пазнякава:

Прыеду я абавязкова
У той любімы мой куток,
Дзе першае прамовіў слова,
Дзе я зрабіў свой першы крок.

Прыеду, каб адчуць душою,
Як веюць водарам лугі,
Пра што шапоча над ракою
Мой сябар-лес, мне дарагі.

Зноў басанож прайду сцяжынай,
Дзе па брыльянтах спелых рос
З сябрамі бегаў у ажыны
І слухаў музыку бяроз.

Я роднай вёсцы пакланюся,
Зямлі прыгожай, маладой
І землякам — руплівым людзям,
Адданы ім усёй душой.

Там шум жытоў і квецень бульбы,
Блакітам цёплым лён цвіце...
З усіх дарог я, край мой любы,
Заўжды вярнуся да цябе.

Настаўнік. Наперадзе новы навучальны год. Няхай ён прынясе вам новыя веды, радасць ад вашай творчасці. Здароўя і дабрабыту вам і вашым бацькам. Беражыце сваю краіну, беражыце свой дом, бо толькі тут вашы карані, бо тут ваша Радзіма.

**Алена ЦЫВІЛЬКА, настаўніца беларускай мовы і літаратуры
Макранскага дзіцячага сада — сярэдняй школы Быхаўскага раёна
Магілёўскай вобласці.**